

सन २०२२-२३ करिता इको टुरिझम (राज्य) (२४०६-२२९५) अंतर्गत चंद्रपूर जिल्ह्यातील चंद्रपूर बल्लारपूर मार्गावर विसापूर येथे बंगलोरच्या धर्तीवर बॉटनिकल गार्डन निर्माण करणे अंतर्गत विकास कामांकरिता निधी वितरण करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग,
शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.१११/फ-९
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक :- ०४ नोव्हेंबर, २०२२

वाचा :-

१. वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०२२/प्र.क्र.४३/अर्थ-३, दि. ०४ एप्रिल, २०२२
२. महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र. क्र.संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.१०२/फ-९, दि.०३.०६.२०२२
३. महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र. क्र.संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.१०२/फ-९, दि.०२.०८.२०२२
४. महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र. क्र.संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.१११/फ-९, दि.२९.०८.२०२२
५. महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र. क्र.संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.१११/फ-९, दि.१८.१०.२०२२
६. महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र. क्र.साववि-२०२२/प्र.क्र.४६/फ-११, दि.११.०७.२०२२
७. महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र. क्र.साववि-२०२२/प्र.क्र.६२/फ-११, दि.२६.०८.२०२२
८. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचे पत्र क्र.कक्ष-१/पी/यो/चाबाप्र/प्र.क्र.३५/३८८/२०२२-२३, दिनांक २७.१०.२०२२
९. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचे पत्र क्र.कक्ष-१/पी/यो/चाबाप्र/प्र.क्र.३५/३९३/२०२२-२३, दिनांक ०१.११.२०२२

प्रस्तावना :-

सन २०२२-२३ करिता निसर्ग पर्यटन स्थळांचा विकास (२४०६-२२९५) या लेखाशिर्षांतर्गत रुपये १३०००.७६ लक्ष नियतव्यय मंजूर व अर्थसंकल्पीत असून, संदर्भ क्र.२ ते ७ च्या शासन निर्णयान्वये ०१-वेतन अंतर्गत रु.२६.०८ लक्ष व ५०-इतर खर्च अंतर्गत रु.६७०.४९ लक्ष असा एकूण रु.६९६.५७ लक्ष इतका निधी वितरीत करण्यात आला आहे.

वित्त विभागाच्या संदर्भ क्र.१ चे परिपत्रकान्वये वित्तिय वर्ष सन २०२२-२३ करिता अर्थसंकल्पीय तरतूदीची मासिक निधी विवरणपत्रे, अर्थसंकल्पीय अंदाज, वाटप आणि संनियंत्रण प्रणालीवर (बीम्स) प्रशासकीय विभागांकडून नोंदविण्यात आल्यानंतर सन २०२२-२३ च्या प्रथम नऊमाहीकरीता (डिसेंबर, २०२२ अखेर) आवश्यक असणारा अनिवार्य व कार्यक्रमांतर्गत खर्चाचा अर्थसंकल्पीत निधी एकूण वार्षिक तरतूदीच्या ६०% च्या मर्यादेत अर्थसंकल्पीय अंदाज, वाटप आणि संनियंत्रण प्रणालीवर (बीम्स) वितरीत करण्याच्या अनुषंगाने सूचना देण्यात आलेल्या आहेत.

सदर योजनेअंतर्गत अर्थसंकल्पित असलेल्या नियतव्ययाच्या अनुषंगाने प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचेकडून संदर्भ क्र.८ व ९ अन्वये ५०-इतर खर्च अंतर्गत रु.१९६६.९० लक्ष रकमेचा चालू बाब प्रस्ताव प्राप्त झाला असून अनुदान उपलब्ध करून देण्यास विनंती केली आहे. त्यानुसार या कामासाठी अनुदान वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन निर्णय :-

प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांनी संदर्भ क्र. ८ व ९ नुसार सादर केलेला प्रस्ताव व वित्त विभागाचे संदर्भ क्र.१ येथील परिपत्रक विचारात घेता, प्रस्तावातर्गत मागणी लक्षात घेऊन, सन २०२२-२३ या वित्तीय वर्षात चंद्रपूर जिल्ह्यातील चंद्रपूर बल्लारपूर मार्गावर विसापूर येथे बंगलोरच्या धर्तीवर बॉटनिकल गार्डन निर्माण करणे करिता निसर्ग पर्यटन (२४०६-२२९५) या योजनेतून खालील अटी व शर्तीना अधिन राहून खालील तपशिलात नमूद केलेल्या कामांकरीता ५०-इतर खर्च अंतर्गत रु.१९६६.९० लक्ष इतका निधी वितरीत करण्यास मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे:-

अ.क्र.	बाबनिहाय कामे	प्रस्तावित रक्कम (रु.लाखात)
	(अ) सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत करावयाची कामे	
१	संरक्षित भिंतीचे बांधकाम, प्रवेशद्वार सिमेंट कॉक्रीट पांच मार्ग इ.	५०.२२
२	प्रवेशद्वार व अनुषंगिक इमारतीचे बांधकाम	४३.६४
३	वन विभागाचे कार्यालय (एन.बी.आर.आय.) इमारतीचे बांधकाम	१८८.९२
४	प्रशासकीय इमारतीचे बांधकाम	२२९.९०
५	उपहारगृह (कॅफे-टेरिया) इमारतीचे बांधकाम	१२५.४८
६	नाट्यगृह (थिएटर/प्रेक्षागृह) बांधकाम	२७४.०६
७	फुलपाखरु उद्यान (बटरफ्लाय गार्डन) बांधकाम	१२५.१७
८	प्रदर्शनी केंद्र (एक्झिबिशन सेंटर) बांधकाम	१९६.२०
९	भूमिगत संग्रहालय (अंडर ग्राउंड म्युझियम) बांधकाम	१५७.३९
१०	प्लॅनेटोरीअम करिता वातानुकूलित यंत्रणा बसविणे	१४९.०९
११	बॉटनिकल गार्डन करिता अग्निशमन यंत्रणा बसविणे	१७७.६७
	एकूण (अ):-	१७१७.७४
	(ब) वन विभागामार्फत करावयाची कामे	
१२	Deepening Existing Matinala Bandhara Comp No.५७९ Beat Visapur-१	९.८३
१३	Construction of Small Cement Nala Bandhara and waste Weir at Water Body Comp No.५७९	३.८५
१४	Strengthening of Inspection Pathways Approach to the Central Water Body Comp No.५७९	२८.३४
१५	बहुविध वृक्षांचे रोपवन ७१.०० हे.आर मध्ये संगोपन व देखभाल कामे	६२.००
१६	कंझरवेशन व रिक्रीएशन झोन मधील अनावश्यक झाडोरा सफाई करणे	५.२४
१७	मातीनाला बांधच्या काठावर मॅडीटेशन व योगा करिता Platform तयार करणे व त्याचे सौंदर्यीकरण करणे	५.००
१८	५ ग्लास हॉऊसमध्ये विविध थिम प्रमाणे पेंटिंग करणे	१२.५०
१९	इतर आनुषंगीक खर्च (इलेक्ट्रीक बिल, पाणी बील)	१००.००
२०	बहुविध वृक्षांचे रोपवनातील रोपांना साईनेजस तयार करणे	१५.००
२१	प्रभातफेरी करिता येणाऱ्या पर्यटकांसाठी साईकल खरेदी करणे (२४ साईकल)	२.४०
२२	फुलपाखरु उद्यानाचे ब्रीडींग सेंटर करिता शोड तयार करणे व फुलपाखरांचे जीवनचक्र कार्यावित करण्याकरीता साहित्य खरेदी करणे	५.००
	एकूण (ब):-	२४९.१६
	एकूण (अ + ब):-	१९६६.९०

अटी व शर्ती:-

१. सदर निधीसाठी नियंत्रक अधिकारी म्हणून प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर हे राहतील. त्यांच्याकडे हा निधी सुपूर्द करण्यात येत आहे.
२. उपरोक्त खर्च विहित कार्यपद्धतीनुसार तसेच अर्थसंकल्प वितरण प्रणालीवर उपलब्ध मासिक निधी प्रवाहानुसार खर्च करण्यात यावा. यामध्ये कोणतीही वित्तीय अनियमितता होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी.
३. सदर योजनांतर्गत प्रस्तावित कार्यबाबींना आवश्यकतेनुसार सक्षम प्राधिकाऱ्यांनी तांत्रिक व प्रशासकीय मान्यता प्रदान केलेली आहे याची खातरजमा झाल्यानंतरच सदर कार्यबाबींवर निधी खर्ची टाकण्यात यावा.
४. नियंत्रक अधिकाऱ्यांना सूचित करण्यात येते की, एकूण वितरीत केलेल्या/करण्यात येणाऱ्या तरतूदीपेक्षा कोणत्याही परिस्थितीत अतिरिक्त खर्च होणार नाही, याची दक्षता घ्यावी.
५. सदर तरतूद खर्च करतांना वित्त विभागाने वेळो वेळी घालून दिलेल्या अटी व शर्तीचे पालन करावे.
६. अर्थसंकल्प वितरण प्रणालीवर उपलब्ध असलेला निधी कोषागारातून आहरित करण्यापूर्वी तसेच खर्च करताना राज्य शासनाची कार्य नियमावली, वित्तीय नियमावली, अर्थसंकल्पीय नियम पुस्तिकेतील तरतूदी व सर्व अटी/शर्तीचे पालन करावे.
७. सदर आर्थिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये मंजूर व वितरीत अनुदानाच्या मर्यादेत खर्च सिमित ठेवावा.
८. सदरहू मंजूर करण्यात आलेले अनुदान संबंधित कोषागारातून काढून घेतल्यानंतर काढण्यात आलेली रक्कम महालेखापाल कार्यालयातील लेख्यात त्याच शिर्षाखाली नोंदली गेली आहे किंवा नाही याची खात्री करून घ्यावी व त्याबाबतचे प्रमाणपत्र शासनास सादर करावे.
९. संस्थेने मागील वर्षाकरिता त्यांनी उपलब्ध करून दिलेल्या अनुदानाच्या विनियोगाबाबतचे प्रमाणपत्र शासनास तसेच महालेखापालांना तात्काळ सादर करावे. त्याचप्रमाणे, आता वितरित करण्यात येत असलेल्या अनुदानाचे तपशिलवार देयक व विनियोग प्रमाणपत्र देखिल (Utilization Certificate) महालेखापाल, लेखा परिक्षा, महाराष्ट्र-२ नागपूर व शासनाला तातडीने सादर करावे.
१०. उपरोक्त अनुदानामधून केलेल्या खर्चाचे स्वतंत्र लेखे व पुस्तके तपासण्याचे अधिकार महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, नागपूर यांना राहतील व त्याकरीता सदर संस्था त्यांना संपूर्ण सुविधा उपलब्ध करून देईल.
११. सदर खर्च वित्त विभागाच्या दिनांक ०४.०४.२०२२ रोजीचे परिपत्रक व दिनांक ०५.०४.२०२२ च्या अर्ध शासकीय पत्रातील अटीची पूर्तता होईल, याची दक्षता घेण्यात यावी.
१२. सदर मंजूरीस शासन निर्णय क्रमांक एमएससी- २०११/प्र.क्र. १७८/फ-५, दिनांक ३०.९.२०११ च्या परिशिष्टात नमुद केलेल्या अटी व शर्ती बंधनकारक असतील.
१३. सदरहू कामे करतांना वन (संवर्धन) अधिनियम, १९८० अंतर्गत तरतूदी तसेच प्रचलित कायदे व नियम मधील तरतूदींचा भंग होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

उपरोक्त खर्च मागणी क्रमांक-सी-०७ प्रधान शिर्ष- २४०६, वनिकरण व वन्यजीवन, पंचवार्षिक योजनांतर्गत, राज्य योजनांतर्गत योजना (०२) (०६) इको टुरिझम (राज्य) (२४०६-२२९५) या लेखाशिर्षा अंतर्गत ५०-इतर खर्च उपशिर्षात सन २०२२-२३ या वित्तीय वर्षात उपलब्ध असलेल्या अनुदानातून भागविण्यात यावा.

सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या दिनांक ०४.०४.२०२२ चे परिपत्रक तसेच वित्त विभागाच्या शासन निर्णय क्र.विअप्र/२०१३/प्र.क्र.३०/२०१३/विनिमय, भाग-२, दिनांक १७.४.२०१५ अन्वये विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारास अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२११०७११४२५४२५१९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(भा. ना. पिंगळे)
उप सचिव (वने)
महसूल व वन विभाग

प्रत :-

१. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
२. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
३. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन विकास मंडळ, नागपूर
४. मुख्य वनसंरक्षक (प्रा.) चंद्रपूर
५. महालेखापाल-१/२ (लेखा परिक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई / नागपूर
६. सह सचिव/उपसचिव, वित्त विभाग (अर्थ-३)/(व्यय-१०), मंत्रालय, मुंबई-३२
७. उप सचिव, नियोजन विभाग (का-१४७५), मंत्रालय, मुंबई-३२
८. कार्यासन अधिकारी, फ-२/ब-१ कार्यासन, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
९. कार्यासन फ-९, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.(निवडनस्ती).